

Stanovisko

představenstva České advokátní komory k otázce souběhu výkonu advokacie a funkce příslušné osoby dle zákona č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů

Zákon o ochraně oznamovatelů zakotvuje povinnost pro povinný subjekt určit příslušnou osobu k výkonu činností podle § 11 zákona s tím, že v daném ustanovení jsou stanoveny základní povinnosti příslušné osoby a upravuje některé podmínky její činnosti, resp. vztahu k povinnému subjektu. Příslušná osoba je hlavním stavebním kamenem vnitřního oznamovacího systému a mezi její hlavní povinnosti patří přijímání oznámení, posuzování jejich důvodnosti a navrhování nápravných opatření dle příslušného zákona o ochraně oznamovatelů. Je otázka, zda funkci příslušné osoby může vykonávat advokát, a to v situaci, kdy povinným subjektem je jeho klient, kterému poskytuje právní služby.

Zákon o advokacii upravuje podmínky, za nichž mohou být poskytovány právní služby, jakož i poskytování právních služeb advokáty (dále jen „výkon advokacie“). Ust. § 1 odst. 2 zákona o advokacii definuje jinak obecně používanou legislativní zkratku poskytování právních služeb. Jedná se o otevřený (demonstrativní) výčet aktivit a činností, které advokát vykonává. Poskytováním právních služeb se rozumí zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udělování právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu. Poskytováním právních služeb se rozumí rovněž činnost opatrovníka pro řízení ustanoveného podle zvláštního právního předpisu, je-li vykonávána advokátem.

Vedle poskytování právních služeb může advokát vykonávat i další činnosti, ať již výdělečné či nevýdělečné, s výjimkou pracovního poměru a činností, které jsou s výkonem advokacie neslučitelné (viz § 5 odst. 1 písm. g) zákona o advokacii). Tyto činnosti nejsou zákonem blíže specifikovány, nicméně věnuje se jim sdělení představenstva České advokátní komory ze dne 8. dubna 1997 k otázce výkonu činností neslučitelných s výkonem advokacie. Na základě tohoto sdělení lze konstatovat, že jiná činnost je neslučitelná s výkonem advokacie tehdy, pokud je v rozporu se základními principy advokacie, které lze ze zákona o advokacii odvodit. Za takové základní principy advokacie, resp. výkonu advokacie, představenstvo považuje zejména nezávislost advokáta (především nezávislost na státu a jeho orgánech), nadřazenost zájmů klienta nad osobními nebo jinými zájmy advokáta, nepřipustnost omezení nebo vyloučení advokátovy odpovědnosti za jím poskytované právní služby a zájem na zachování cti a vážnosti advokacie.

Samostatnou kategorií jsou činnosti upravené v ust. § 56 zákona o advokacii – tzv. další činnost advokáta, kam patří správa cizího majetku včetně výkonu funkce insolvenčního správce, a některé další činnosti s advokací běžně spojené (mediátor, rozhodce atd.). Tyto činnosti lze vykonávat při současném výkonu advokacie bez dalšího.

Pokud jde o výkon funkce příslušné osoby dle § 10 a násl. zákona č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů, lze se domnívat, že tato činnost není poskytováním právních služeb ve smyslu § 1 odst. 2 zákona o advokacii. Může se však jednat o tzv. další činnost advokáta vykonávanou podle zvláštních právních předpisů ve smyslu ust. § 56 odst. 2 zákona o advokacii, na kterou se ustanovení části druhé hlavy druhé a třetí zákona použijí přiměřeně, tedy včetně § 19.